

Hemşirelik Yüksekokulu 1. Sınıf Öğrencilerinin Öz-Etkililik Algıları ile Problem Çözme Yeterliliklerinin Değerlendirilmesi (*)

Evaluation of Self-Efficacy Perception and Problem Solving Efficiencies of First Year Students in College of Nursing

Türkinaz AŞTI**, Merdiye ŞENDİR***, Rengin ACAROĞLU****, Aylin ÖZTÜRK*****,
Funda BÜYÜKYILMAZ*****

İletişim / Correspondence: Türkinaz Aştı Adres / Address: İÜ Florence Nightingale Hemşirelik Yüksekokulu, Abide-i Hürriyet Cad. 34381 Şişli/İstanbul Tel: 0212 4400000/27030 Fax: 0212 2244990 E-mail: tasti@istanbul.edu.tr

ÖZ

Amaç: Bu çalışma, Hemşirelik Yüksekokulu 1.sınıf öğrencilerinin öz-etkililik alguları ile problem çözme yeterliliklerinin değerlendirilmesi amacıyla tanımlayıcı ve ilişki arayıcı olarak planlandı.

Yöntem: Araştırmanın evrenini, bir Hemşirelik Yüksekokulu'nun 1. sınıfında öğrenim gören, çalışmaya katılmak için gönüllü olan ve veri toplama araçlarını eksiksiz dolduran 137 öğrenci oluşturdu. Verilerin toplanmasında; öğrencilerin bireysel özelliklerini, öz-etkililik algıları ve problem çözme yeterliliklerini etkileyebilecek faktörleri içeren "Öğrenci Bilgi Formu", "Problem Çözme Envanteri" ve "Öz-Etkililik-Yeterlilik Ölçeği" kullanıldı. Verilerin değerlendirilmesinde sayısal ve yüzdellik dağılımlar, korelasyon katsayıları, varyans analizi ve Post-Hoc önemlilik testleri kullanıldı.

Bulgular: Araştırma kapsamındaki öğrencilerin yaş ortalamasının 19.66 ± 1.27 yıl ve % 92.7'sinin ($n=127$) kız öğrenci olduğu saptandı. Öğrencilerin öz-etkililik algısı puan ortalamasının 88.58 ± 10.57 ve problem çözme yeterliliği puan ortalamasının ise 83.69 ± 17.05 olduğu, öz-etkililik algısı ve problem çözme yeterliliği arasında anlamlı ilişki olduğu belirlendi ($r=-0.60$, $p<0.01$). Aile içinde alınan kararlara katılan, kararlarına değer verilen ve hemşireliği isteyerek seçen öğrencilerin öz-etkililik algılarının daha yüksek olduğu saptandı ($p<0.01$).

Sonuç: Orta düzeyde öz-etkililik algısı, problem çözme yeterliliğine sahip ve henüz hemşirelik eğitimlerinin ilk yılını tamamlamış olan öğrencilerin, lisans eğitimleri süresince etkili öğrenme stratejileri ile bu özelliklerinin geliştirilebileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik öğrencisi, öz-etkililik algısı, problem çözme yeterliliği.

ABSTRACT

Purpose: This study was planned as descriptive and correlational to evaluate the problem-solving efficiencies and self-efficacy perceptions of first year students in a School of Nursing.

Method: The research population included 137 first year students who were agreed to participate into the study and completed data collection instruments in a Nursing School. Data were collected using "Questionnaire Form" that including personal characteristics, affecting factors of self-efficacy perceptions and problem-solving of the students, "Problem-Solving Inventory" and "Self-Efficacy Scale". Numerical and percentile distributions, correlation coefficients, variance and Post-Hoc test were applied to analyse the data.

Results: The mean age of students was 19.66 ± 1.27 years and 92.7 % were female. The students' self-efficacy perception mean score was 88.58 ± 10.57 and problem solving efficiency mean score was 83.69 ± 17.05 . A correlation was found between self-efficacy perception and problem-solving, however it was statistically significant ($r=-0.60$, $p<0.01$). The students who attend of family's decisions, whose decisions were appreciated and selected the nursing profession voluntarily had higher self-efficacy perceptions ($p<0.01$).

Conclusion: It was considered that students' who had average scores and were at their first year in their education, self-efficacy perception and problem-solving efficiency will be improved their in nursing education process by effectively learning strategies.

Key Words: Nursing student, problem-solving efficiency, self-efficacy perception.

*6.Ulusal Hemşirelik Eğitimi Kongresi (Uluslararası Katılımlı) 'nde poster bildirisi olarak sunulmuştur (Nevşehir, 22-25 Ekim 2008), **Prof.Dr. İ.Ü. Florence Nightingale Hemşirelik Yüksekokulu, ***Yard.Doç.Dr. İ.Ü. Florence Nightingale Hemşirelik Yüksekokulu, ****Doç.Dr. İ.Ü. Florence Nightingale Hemşirelik Yüksekokulu, *****Bil.Uzm. Prof.Dr. İ.Ü. Florence Nightingale Hemşirelik Yüksekokulu

GİRİŞ

Problem çözme; yansıtıcı ve yaratıcı düşünmeyi gerektiren entelektüel bir süreç olarak kabul edilir. Kişisel problem çözme; karmaşık değerlendirmeyi engelleyecek kadar belirsiz bir süreç olarak kabul edilmesine rağmen, gerçek yaşamda kişisel problem çözme yeteneğinin eğitimle ilişkili olduğu, bunun dışında zeka düzeyi, güdülenme ve denetim odağının da etkili diğer önemli faktörler olarak sıralanabileceği belirtilmektedir. Tüm lisans eğitim programlarında, problem çözme eğitiminin, öğrencilerin başa çıkma yeteneklerini arttırdığı, girişkenlik, sosyal beceri eğitimi gibi özel girişim stratejileri ile bütünleşmiş bir eğitimin problem çözme yeteneklerini geliştirdiği bilinmektedir (Durna, Memiş ve Özcan 1997; Pınar ve Sabuncu 2004).

Öz-etkililik algısı ise; bireyin nasıl hissedeceği, düşüneceği ve davranacağını belirleyen, harekete geçmek için güdülerini engelleyebilen ya da arttırabilen önemli bir özelliktir. Bireyin kendi yeteneklerini, kapasitesini daha objektif şekilde değerlendirmesini sağlar. Gelecekte karşılaşabileceği güç durumlar ile baş etmede ne derecede başarılı olabileceğine ilişkin kendi hakkındaki yargısı, inancıdır. Eğer bireyler bir problemi çözebileceklerine inanırlarsa, bu problemi çözmeye ve bu kararı almaya daha yatkın hale gelirler. Öz-etkililik algısı yüksek bireyler olayları kontrol etme yetenekleri ile problem çözmeye de daha başarılı olabilir. Bu kavram okul başarısı, emosyonel bozukluklar, mental ve fiziksel sağlık, kariyer seçimi ve sosyopolitik değişim gibi pek çok farklı alanda kullanılabilir. Bireyleri sağlığa zarar veren olumsuz davranışlardan koruyup, sağlığı geliştiren olumlu davranışlar kazandırmaya çalışan hemşirelerin davranışları üzerinde, davranış sürecini kontrol ederek etkili olan bu bilişsel-algısal faktörün bilinmesi önemlidir. Bu konuda yapılan çalışmalarda, hemşirelikte öğrenme başarısı ile öz-etkililik arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu belirtilmektedir (Gözüm ve Aksayan 1999; Semenoğlu 2001; Yiğitbaş ve Yetkin 2003).

Günümüzde hemşirelik uygulamasının giderek daha karmaşık, hasta bakımının da daha değişken olması, hemşire eğitimcilerin sağlık sorunlarının çözümünde öğrencilere yaratıcı düşünmeyi ve strateji geliştirmeyi öğretmesinin önemini arttırmaktadır (Altun 2003; Birol 2004).

Hemşirelik lisans eğitiminin hedefi; öğrenciye bilişsel, duyuşsal ve psikomotor boyutta temel bilgi, beceri ve tutumlar kazandırmaktır. Eğer öğrencilerin öz-etkililik düzeyi ve problem çözme yeterlilikleri bilinirse; etkili bir şekilde öğrenmelerini kolaylaştıracak stratejileri geliştirmelerinde yardım edilebilir. Çünkü hem bilişsel hem de davranışsal olarak kendi öğrenme sürecine etkin olarak katılan öğrencilerin yüksek düzeyde öz-etkililik gösterdiği ve problem çözmeye de daha başarılı olduğu bilinmektedir (Keskin ve Orgun 2006; Zengin 2007).

Bu bilgiler ışığında araştırma; hemşirelik yüksekokulu 1.sınıf öğrencilerinin öz-etkililik algıları ile problem çözme yeterliliklerinin değerlendirilmesi amacıyla tanımlayıcı ve ilişki arayıcı olarak planlandı. Araştırmaya yön veren sorular ise;

-Hemşirelik Yüksekokulu 1.sınıf öğrencilerinin öz-etkililik algıları ve problem çözme yeterlilikleri nasıldır?

-Hemşirelik Yüksekokulu 1.sınıf öğrencilerinin öz-etkililik algıları ve problem çözme yeterliliklerini etkileyen faktörler nelerdir?

-Hemşirelik Yüksekokulu 1.sınıf öğrencilerinin öz-etkililik algıları ile problem çözme yeterlilikleri arasında bir ilişki var mıdır?

-Hemşirelik Yüksekokulu 1.sınıf öğrencilerinin bireysel özelliklere ve etkileyen faktörlere göre öz-etkililik algıları ve problem çözme yeterlilikleri arasında bir farklılık var mıdır? olarak belirlenmiştir.

YÖNTEM

Araştırmanın evrenini; bir Hemşirelik Yüksekokulu'nun 1. sınıfında öğretim gören öğrenciler (N=164) oluşturdu. Bu öğrencilerden 20'si

veri toplama gününde okulda olmaması, 7'si ise veri toplama araçlarını eksik doldurması nedeniyle araştırma kapsamına alınamadı. Sonuçta çalışma; araştırmaya katılmak için gönüllü olan, okulda bulunan ve veri toplama araçlarını eksiksiz dolduran 137 1.sınıf öğrencisi ile tamamlandı. Verilerin toplanmasında; öğrencilerin bireysel özelliklerini, öz-etkililik algıları ve problem çözme yeterliliklerini etkileyebilecek faktörleri içeren "Öğrenci Bilgi Formu", "Öz-Etkililik-Yeterlilik Ölçeği" ve "Problem Çözme Envanteri" kullanıldı.

Araştırma verilerinin elde edildiği kurum müdürlüğüne çalışmanın amaç ve kapsamını içeren bilgi formu ile yazılı başvuruda bulunularak izin alındı, çalışma bu tarihten sonra başlatıldı.

Veri Toplama Araçları:

Öğrenci Bilgi Formu; Literatür bilgileri doğrultusunda ve değişik uzmanlık alanlarında görev yapan 5 hemşire öğretim üyesinin görüşü alınarak geliştirildi. Bu formda; öğrencilerin bireysel özellikleri ile aile içinde alınan kararlara katılma, bireysel kararlar alma, bu kararların aile içindeki önemi/değeri, aile yapısı, çalışma durumu, okuldaki etkinliklere katılma, hemşirelik mesleğini seçmedeki isteklilik/isteksizlik durumu gibi öz-etkililik algısı ve problem çözme yeterliliğini etkileyebilecek faktörleri içeren bilgilere yer verildi (Aksayan ve Gözüm 1998; Pınar ve Sabuncu 2004; Semenoğlu 2001; Zengin 2007).

Öz-Etkililik-Yeterlilik Ölçeği (ÖEYÖ): Öğrencilerin öz-etkililik-yeterlilik algısını belirlemek için; 1982 yılında Sherer ve arkadaşlarının geliştirdiği, Türk toplumuna uyarlanması Gözüm ve Aksayan (1999) tarafından yapılan Öz-Etkililik-Yeterlilik Ölçeği kullanılmıştır. Yirmi üç madde ve 4 alt boyuttan (davranışa başlama, sürdürme, davranışı tamamlama ve engellerle mücadele) oluşan, 1-5 arasında puanlanan bu likert tipi ölçekten; en düşük 23, en yüksek 115 puan alınabilmektedir. Yüksek puan genel öz-

etkililik-yeterlilik algısının yüksek, düşük puan ise öz-etkililik-yeterlilik algısının düşük olduğuna işaret etmektedir. Bu ölçeğin Cronbach alfa değeri 0.81, korelasyon güvenirlik katsayısı ise 0.92 olarak bulunmuştur (Gözüm ve Aksayan 1999).

Problem Çözme Envanteri (PÇE): Öğrencilerin problem çözme yeterliliklerini değerlendirmek için; 1982 yılında Heppner ve Peterson tarafından geliştirilen, Türkçe geçerlilik-güvenirliği Şahin, Şahin ve Heppner (1993) tarafından yapılan Problem Çözme Envanteri kullanılmıştır. Otuz beş madde ve 3 alt boyuttan (problem çözme yeterliliğine güven, yaklaşma-kaçınma, kişisel kontrol) oluşan, 1-6 arasında puanlanan bu likert tipi ölçekten; en düşük 32, en yüksek 192 puan alınabilmektedir. Yüksek puan bireyin problem çözme becerileri konusunda kendini yetersiz algıladığını, düşük puan ise problem çözme becerileri konusunda kendini daha yeterli algıladığını gösterir. Bu ölçeğin Cronbach alpha değeri 0.90, korelasyon güvenirlik katsayısı ise 0.38-0.49 olarak bulunmuştur (Şahin ve ark 1993).

Verilerin Toplanması ve Değerlendirilmesi:

Eğitim-öğretim yılı sonunda araştırmacılar tarafından toplanan veriler, SPSS 11.0 (Statistical Package for Social Science for Windows) paket programında sayısal ve yüzdelerle dağılımlar, korelasyon katsayıları, varyans analizi ve Post-Hoc önemlilik testleri kullanılarak analiz edildi.

BULGULAR

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin; yaş ortalamasının 19.66 ± 1.27 yıl ve %92.7'sinin kız öğrenci olduğu belirlendi. Bu öğrencilerin %84.7' sinin çekirdek aile ortamında yetiştiği, %95.5' inin kardeşi olduğu, %54' ünün yaşamlarını ilde geçirdiği, %65' inin giderlerini karşılayan gelire sahip olduğu ve %43.8' inin öğrenci yurdunda kaldığı saptandı (Tablo 1).

Tablo 1. Öğrencilerin Bireysel Özelliklerinin Dağılımı

BİREYSEL ÖZELLİKLER		Sayı	Yüzde
Yaş	19.66±1.27 (Min.-Max; 17-24)		
Cinsiyet	Kız	127	92.7
	Erkek	10	7.3
Yaşamını en çok geçirdiği yer	Köy/Kasaba	18	13.1
	İlçe	45	32.8
	İl	74	54.0
Yaşadığı yer	Ailesi ile birlikte	30	21.9
	Akrabaları ile birlikte	31	22.6
	Evde arkadaşlarıyla birlikte	16	11.7
	Öğrenci yurdunda	60	43.8
Gelir durumu	Geliri giderini karşılıyor	89	65.0
	Geliri giderinden az	46	33.6
	Geliri giderinden fazla	2	1.5
Aile tipi	Çekirdek aile	116	84.7
	Geniş aile	18	13.1
	Anne-baba ayrı	3	2.2
Kardeş sayısı	Kardeşi yok	6	4.4
	Bir kardeşi var	45	32.8
	İki kardeşi var	41	29.9
	Üç ve daha fazla kardeşi var	45	32.8

Öğrencilerin; ÖEYÖ puan ortalamasının 88.58±10.57 ve PÇE puan ortalamasının ise 83.69±17.05 olduğu ve aralarında istatistiksel açıdan çok ileri derece anlamlı ilişki olduğu belirlendi ($p<0.001$) (Tablo 2).

Tablo 2. Öğrencilerin Öz-Etkililik-Yeterlilik Algıları ve Problem Çözme Yeterlilikleri Puan Ortalamalarının Dağılımı

ÖLÇEKLER	Min-Max.	X±SS	Potansiyel puan aralığı	r	p
Öz-Etkililik Yeterlilik Ölçeği (ÖEYÖ)	45-114	88.58±10.57	23-115	r=-0.60	p=0.000*
Problem Çözme Envanteri (PÇE)	49-125	83.69±17.05	32-192		

* $p<0.001$

Öğrencilerin öz-etkililik-yeterlilik algısı ile problem çözme yeterliliklerini etkileyebilecek etmenlerin dağılımı incelendiğinde; büyük bir çoğunluğunun aile içinde alınan kararlara katıldığı (%93.4), kendisi ile ilgili kararları ailesi ile

tartışarak verdiği (%56.9), aile içinde kendi kararlarına önem verildiği (%97.8), koruyucu aile yapısına sahip olduğu (%55.5), tam/yarı zamanlı olarak herhangi bir işte çalışmadığı (%85.4), okulda yapılan etkinliklere katıldığı (%52.5), hemşirelik mesleğini isteyerek seçtiği (%63.5) belirlendi. Öğrencilerin bireysel özelliklerine göre öz-etkililik-yeterlilik algısı ve problem çözme yeterliliklerinde anlamlı bir farklılık saptanmadı. Buna karşın; aile içinde alınan kararlara katılan, kararlarına aile içinde önem verilen, hemşirelik mesleğini isteyerek seçen öğrencilerin öz-etkililik-yeterlilik algısı ve problem çözme yeterliliklerinin daha yüksek olduğu ve bu farklılığın da istatistiksel açıdan ileri derecede anlamlı olduğu belirlendi ($p\leq 0.001$). İlgisiz aile yapısına sahip olan öğrencilerin, diğer öğrencilere göre daha düşük öz-etkililik-yeterlilik algısına sahip olduğu saptandı ($p\leq 0.001$) (Tablo 3).

Tablo 3. Öğrencilerin Öz-Etkililik Algıları ile Problem Çözme Yeterliliklerini Etkileyen Faktörlerin Dağılımı

ETKİLEYEN FAKTÖRLER		Sayı	Yüzde	ÖEYÖ(X±SS)	PÇE (X±SS)
Aile içindeki kararlara katılma durumu	Evet	128	93.4	89.81±9.35	82.34±16.60
	Hayır	9	6.6	71.11±12.08 t=5.69,p=0.000*	103.00±10.93 t=-3.67, p=0.000*
Kendisi ile ilgili kararlara katılma durumu	Ailesinin kararları geçerli	9	6.6	84.22±17.77	87.67±18.79
	Tek başına/kendi Ailesi ile birlikte tartışarak	50 78	36.5 56.9	87.40±9.61 89.85±10.05 F=1.65,p=0.20	83.22±17.67 83.54±16.62 F=0.26,p=0.77
Kararlarının aile içindeki önem durumu	Önemli	134	97.8	88.96±10.34	83.10±16.64
	Önemli değil	3	2.2	71.67±7.23 t=2.88,p=0.005*	110.33±16.50 t=-2.80,p=0.006*
Aile yapısı	Otoriter	7	5.1	92.44±3.24	26.86±9.58
	Demokratik	37	27.0	90.05±8.69	28.41±5.51
	İlgisiz	6	4.4	69.00±12.95	34.33±6.19
	Aşırı ilgili	17	12.4	91.19±10.57	31.59±8.59
	Koruyucu	70	51.1	88.59±9.82 F=6.82,p=0.000*	30.03±5.71 F=1.97,p=0.10
Çalışma durumu	Evet	20	14.6	91.65±9.10	100.33±10.02
	Hayır	117	85.4	88.06±10.75 t=1.41,p=0.16	80.80±14.83 t=2.11,p=0.06
Kazancını harcama şekli**	Ailesine veriyor	3	2.2	89.33±9.87	76.67±17.90
	Kendisi için harcıyor	10	7.3	87.40±7.01	78.60±14.96
	Her ikisi de	7	5.1	97.57±9.71 F=3.10,p=0.07	69.86±11.14 F=0.81,p=0.46
Okulda katıldığı etkinlikler	Bilimsel etkinlikler	11	8.0	84.09±8.87	85.00±17.76
	Kültürel etkinlikler	51	37.2	88.63±10.53	83.37±16.02
	Sportif etkinlikler	10	7.3	93.90±8.66	82.50±13.51
	Katılmıyor	65	47.4	88.49±10.96 F=1.52,p=0.21	83.91±18.48 F=0.04,p=0.99
Mesleği seçme durumu	İsteyerek	87	63.5	91.10±9.61	80.86±16.62
	İstemeyerek	50	36.5	84.20±10.83 t=3.86,p=0.000*	88.62±16.83 t=-2.62, p=0.01**

* p<0.001 ** p<0.01

**Bu soruyu yalnızca çalışan öğrenciler yanıtlamıştır.

TARTIŞMA

Öğrencilerin puan ortalamaları; ölçek değerlendirme cetvellerine göre değerlendirildiğinde; orta düzeyde öz-etkililik-yeterlilik algısına (88.58±10.57) ve problem çözme yeterliliğine (83.69±17.05) sahip oldukları belirlenmiştir. Benzer şekilde Keskin ve Orgun (2006) sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu (86.51±10.50), Yiğitbaş ve Yetkin (2003) ile Zengin (2007) ise sağlık yüksekokulu hemşirelik bölümü 1.sınıf öğrencilerinin benzer öz-etkililik-yeterlilik algısına (90.69±10.62, 92.53±10.67) sahip olduklarını saptamışlardır. Ayrıca Altun (2003) ile Pınar ve Sabuncu (2004)'nun hemşirelik yüksekokulu öğrencilerinin problem çözme becerisini değerlendiren çalışmalarında da; öğrencilerin

benzer puan ortalamalarına (79.83 ve 83.67) sahip olduğu görülmüştür. Çalışma bulguları, belirtilen araştırma sonuçları ile benzerlik göstermektedir.

Çalışmamızda, öğrencilerin öz-etkililik-yeterlilik algısı arttıkça; problem çözme becerileri/yeterlilikleri konusunda kendilerini daha yeterli algıladıkları saptanmıştır. Benzer olarak Keskin ve Orgun (2006)' un öğrencilerin öz-etkililik düzeyleri ile başa çıkma stratejilerini inceleyen çalışmasında öz-etkililik algısı arttıkça başa çıkma stratejilerinin de arttığı görülmüştür. Zengin (2007)' in çalışmasında ise öğrencilerin stresi algılama düzeyleri arttıkça öz-etkililik-yeterlilik puanlarının da azaldığı belirlenmiştir. Öz-etkililik algısı durum ve davranışa özgü bir kavram-

dır. Herhangi bir durumda etkili/yeterli olacağına inanan bir birey, başka bir durumda kendini yeterli/etkili göremeyebilir. Ayrıca stresle başaçıkma algısı ile öz-etkililik-yeterlilik algısı arasında bir ilişki olduğu bildirilmektedir (Gözüm 1999). Mesleki eğitime yeni başlayan 1.sınıf öğrencilerinin öz-etkililik-yeterlilik algısı ve problem çözme yeterliliklerinin orta düzeyde olması; henüz öğrenim süreçlerini tamamlamamış olmaları ile açıklanabilir. Dolayısıyla öğrencilerin, hemşirelik ve yaşam konusunda bilgi ve becerileri arttıkça öz-etkililik-yeterlilik algısı ile problem çözme yeterliliklerinin de artacağı düşünülmektedir. Bilgi öz-etkililik algısının temel bileşenlerinden biridir. Nitekim Chiang, Chen ve Huang (2006) tarafından yapılan çalışmada öğrencilerin bilgi düzeyi arttıkça öz-etkililik algılarının da arttığını belirtmektedir.

Çalışmamızda aile içinde alınan kararlara katılan ve kararlarına aile içinde önem verilen öğrencilerin öz-etkililik-yeterlilik algıları ve problem çözme yeterliliklerinin daha yüksek/yeterli olduğu görülmüştür. Buna karşın ilgisiz aile yapısına sahip olan öğrencilerin öz-etkililik-yeterlilik algılarının, diğer öğrencilere göre daha düşük olduğu saptanmıştır. Literatürde öz-etkililik-yeterlilik kavramının oluşumunda doğrudan yaşanılmışlıkların yanı sıra; dolaylı (aile, arkadaş yaşantıları vb.) yaşantıların, nasihatlerin, öğütlerin, teşviklerin, desteklerin etkili olduğu belirtilmektedir (Semenoğlu 2001). Dolayısıyla deneyimlerini/kararlarını aile ile paylaşan öğrencilerin öz-etkililik-yeterlilik algıları ve problem çözme yeterliliklerinin daha yüksek/yeterli çıkması literatür bilgisiyle desteklenen bir sonuçtur. Benzer şekilde Altun (2003)' un çalışmasında da problem çözme üzerine kendisi odaklanan, bu konuda kendisini başarısız gören ve çözüme yönelik harekete geçmekten korkan öğrencilerin problem çözme becerilerinin daha yetersiz olduğu görülmüştür.

Sergek ve Sertbaş (2006)' ın hemşireler ile yaptığı çalışmada mesleği isteyerek seçme ile

öz-etkililik algısı arasında anlamlı ilişki bulunmazken, mesleğini severek yapanların öz-etkililik algılarının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Ayrıca Pınar ve Sabuncu (2004)' nun yaptıkları çalışmada, mesleğini isteyerek seçen öğrencilerin problem çözme konusunda kendilerini daha yeterli (85.30±18.50) hissettikleri belirtilmektedir. Benzer şekilde çalışmamızda da hemşireliği isteyerek seçen öğrencilerin öz-etkililik-yeterlilik algılarının ve problem çözme yeterliliklerinin daha yüksek/yeterli olduğu saptanmıştır. Bu sonuç, hemşirelik eğitiminin ilk yılını tamamlayan bu öğrencilerin hemşirelik mesleği ile ilişkili olumlu düşüncelere sahip olduklarını düşündürmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Orta düzeyde öz-etkililik algısı ve problem çözme yeterliliğine sahip ve henüz hemşirelik eğitimlerinin başlangıcında olan öğrencilerin, lisans eğitimleri süresince etkili öğrenme stratejileri ile bu özelliklerinin gelişebileceği düşünülmektedir. Bu doğrultuda, aynı öğrenci grubunun öz-etkililik algısı ve problem çözme yeterliliklerinin hemşirelik eğitimlerinin son yılında da değerlendirilmesi önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Aksayan, S., Gözüm, S. (1998). Olumlu sağlık davranışlarının başlatılması ve sürdürülmesinde öz-etkililik (kendini etkileme) algısının önemi. Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 2: 35-42.
- Altun, İ. (2003). The perceived problem solving ability and values of student nurses and midwives. Nurse Education Today, 23: 575-584.
- Birol, L. (2004). Hemşirelik Süreci-Hemşirelik Bakımında Sistemik Yaklaşım. 6. Basım, Etki Matbaacılık, İzmir: 97.
- Chiang, L. C., Chen, H. J., Huang, L. (2006). Student nurses' knowledge, attitudes and self-efficacy of children's pain management: Evaluation of an education program in Taiwan. Journal of Pain and Symptom Management, 32(1): 82-89.
- Gözüm, S., Aksayan, S. (1999). Öz-Etkililik-Yeterlilik Ölçeği' nin Türkçe Formunun güvenilirlik ve geçerliliği. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 2: 21-32.
- Gözüm, S. (1999). Öz-etkililik-Yeterlilik Ölçeği' nin Türkçe Formunun yapı geçerliliği: Öz-etkililik-yeterlilik ile stresle

başa çıkma algısı arasındaki ilişki. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 2: 35-43.

Durna, Z., Memiş, S., Özcan, Ş. (1997). Öğrencilerin problem çözmeye ilişkin algılama ve başarı durumlarının değerlendirilmesi. IV. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu (Uluslararası Katılımlı) Bildiri Kitabı, Çevik Matb., İstanbul, 56-63.

Keskin, G. Ü., Orgun, F. (2006). Öğrencilerin öz etkililik-yeterlilik düzeyleri ile başa çıkma stratejilerinin incelenmesi. *Anatolian Journal of Psychiatry*, 7: 92-99.

Pınar, R., Sabuncu, N. (2004). Hemşirelik yüksekokulu son sınıf öğrencilerinin otomatik düşünceler ve problem çözme yeterliliği konusunda kendilerini algılayışları. *Hemşirelik Forumu*, 7(5): 23-27.

Semenoğlu, N. (2001). Gelişim, Öğrenme ve Öğretim, Kuramdan Uygulamaya. Gazi Kitabevi, Ankara, 221-242.

Sergök, E., Sertbaş, G. (2006). SSK hastanesinde çalışan hemşirelerin sosyodemografik özellikleri ve öz-etkililik, yeterlilik düzeyleri. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 9: 41-48.

Şahin, N., Şahin, N. H., Heppner, P. (1993). Psychometric properties of the Problem Solving Inventory in a group of Turkish university students. *Cognitive Therapy and Research*, 17(4): 379-396.

Yiğitbaş, Ç., Yetkin, A. (2003). Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin öz-etkililik-yeterlilik düzeyinin değerlendirilmesi. *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 7(1): 6-13.

Zengin, N. (2007). Sağlık yüksekokulu öğrencilerinde öz-etkililik-yeterlilik algısı ve klinik uygulamada yaşanan stresle ilişkisinin incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 10: 49- 57.